4ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 696 Կ. ՊՈԼԻՍ 8/21 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 28 ՋԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1321 — 8 ԱՂԼՍԹՈՍ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԻԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ-

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պագչէ Ալի Ճառտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիարը

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فریه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՈՒՈՎ
ՀԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ-ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԷ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Երկու շաբաթէ ի վեր որ գաղթած ենք մեր սիրելի ընթերցողներուն հետ Օրուան խնդիրներուն վրայ խօսակցելէ, միջազգային քաղաքականութեան հոլիզոնին վերեւէն անցան երկու նոր երևոյթներ։— Ծ. Ասիոյ ռուսական երկիներուն համար հաստատուած Փոխարքայութիւնը, և Լուսաւոր Թագաւորին հանդիպումը Աւստրիոյ Ֆրանց Եղէքի կայսեր հետ։ Երկուքն ալ միջազգային հետաքրքիրութիւններով բերրի դէպքեր։ Ռուսիա գործնական պատասխան մը տուաւ Ճարոնի, ինչպէս նաև Անգլիոյ, այս վերջինին յիշեցնելով մանաւանդ այն պարագաները, որոնց մէջ տիրացաւ Հնդկաստանի և իր Փոխարքայութիւնը հաստատեց հոն։

Ռուսիա Մանչուրիայէն դուրս չելներ, ինչպէս Թրանսվալէն ա՛լ դուրս չմի ելներ ըսաւ Անգլիա և խօսքը կատարեց։ Չինաստան ի վիճակի չէ իր տուած խօսքը կատարելու և Մանչուրիոյ այն ընդարձակ տարածութեան մէջ բարեկարգութիւն պահպանելու։ Այնքան զոհողութիւններու դնով հոն մնալէ վերջ Ռուսիա ա՛լ անկէց դուրս չիներ, ինչպէս Գերմանիա ա՛լ դուրս չելներ Ալզասլ-Լոռէնէն։ Թէեւ բաղդատութեան պարագաները շատ չեն նմաններ իրարու, սակայն նուաճման և տացման հոգերանական կացութիւնը նոյն է։ Ռուսիա պատերազմով կամ առանց պատերազմի հարկ տեսեր է իր հաղթները քալեցնել դէպի Մանչուրիա, Չինաստան ընդհանրապէս։ Գերմանիոյ Տէրութիւնները արդէն չեն եղեր։ Մանչուրիան պարպելու համար Ռուսիոյ տորարդած Պայմանագրութիւնը շատ զգալուր ապացոյց մը չէ Մանչուրիան անպատճառ պարպելու։ Առաջին օրինակը չէ սակիա միջազգային քաղաքականութեան մէջ պայմանագրութիւն մը չյարգելու։ Անգլիա 1881ին Պօէրներուն հետ պայմանագրութիւն կնքեց Թրանսվալի ձեռք չդպցնելու այլ եւս։ Բայց վերջերը խնդիրը անանկ երևոյթ մը առաւ որ Անգլիա նո՛յն այն Պայմանագրութեան ուժով յարձակեցաւ Պօէրներուն վրայ և փճացուց անոնց ինքնուրոյն ներքին նահապետական կազմակերպութիւնը, և ուրիշ ասոր նման դէպքեր ալ չեն պակսիր։ Առեւտրական պայմանագրութիւններն իսկ երբեմն անոյշ թիւրիմացութեան մը վրայ չեղեալ կը հարարուին, և կընքուած Ծ. Արեւելեան պայմանագրութիւնները իրարու յարգել տալու բարոյական և նիւթական կորովը չեն ունեցած միայն Եւրոպական Տէրութիւնք։ Թուրքիա միւսներէն շատ աւելի ազէկ գիտէ այդ պարագան, ուստի իրեն համար ո՛չ խղճի խնդիր կայ ձիա և ոչ քաղաքական արժանապատուութեան տեսակէտ կայ, երբ Մանչուրիան պարպելու պայմանագրութիւնը այսօր զըրեթէ չեղեալ կը նկատէ։ Չինաստանի արդի չափոթ վիճակին մէջ մարդը ինչ ապահովութիւն ունի որ իր դուրս ելնելէն ետքը իր չունած երկաթուղիները, թրամուէյները, ճարտարարուեստական և առեւտրական հաստատութիւնները անմիջապէս պիտի չքնանան յեղուզակ Մանչուներուն կողմէ, որոնք յաղթականին մեկնելուն կը սպասեն միայն իրենց կործանարար գերը կատարելու համար։ Ցեւոյ, քաղաքակրթութիւնն ալ կը շահի քան կը կրծնէ Ռուսերուն հաստատուելովը Մանչուրիոյ մէջ։ Իրաւ է որ Ծ. Ասիական Ռուսիոյ քաղաքակրթութիւնը ա՛նքան հետաքրքիր օրինակ մը չէ, և իր մեծ թերութիւնները ունի, ինչպէս տեսնուեցաւ երկու-երեք տարի առաջ, երբ անպաշտպան Զինայիներ և Մանչուներ Պլակովէշչենսքի դուռներէն դուրս Ամուր գետը կը թափուէին Խազախներուն առջեւէն, բայց, ցաւին պարագայի մէջ, Զինական կամ Մանչուրական մեղուական թիւններուն և վայրագութիւններուն վախճանը ողջունած կ'ըլլայ աշխարհ երբ Ռուսիա հաստատուի այն գաւառներուն մէջ։ Թէեւ ռուսացման մեխանները հանրածանօթ են, և Ֆինլանտա մեր յիշողութենէն հեռի չէ, սակայն գինական մէթոտներուն վրայ իր առաւելութիւնները ունի, և ո՛րքան որ այսօր սաստկին յայտնի չէ թէ Մանչուրիոյ վաճառականութիւնը միջազգային պիտի ըլլայ թէ ոչ, տարակոյս չկայ որ առեւտրական միջազգային հրապարակները և սեղանաւորական հաստատութիւնները մեծապէս պիտի օգտուին Մանչուրիոյ ռուսական դառնալէն։

* * * Ֆրանց Եղէքի կայսեր և Լուսաւոր Թագաւորին տեսակցութիւնը այլապէս հետաքրքրական է, և կրնայ իր անմիջական հետեւանքները ունենալ։ Աւստրիոյ ծերունի արքայը շատ սիրուած դէմք մըն է բիւզանդական Եւրոպայի մէջ։ Լուսաւոր Թագաւորին մայրը իր իսկին համակրանքը յայտնեց Ֆրանց Եղէքի կայսեր նկատմամբ։ և Լուսաւոր Թագաւոր նոյն սէրը և յարգանքը կը տածէ անոր մասին, որ յատուկ համակիրութեամբ մը կը գրէէ Ռուսիոյ հոգ։ Ներկայ պարագաներուն մէջ Անգլիոյ Թագաւորին տեսակցութիւնը կայսեր հետ, յայտնապէս ցոյց տուաւ թէ Անգլիա համակիր է Ռուսիոյ և Աւստրիոյ քաղաքականութեան, և, ինչպէս լրագրիները հրատարակեցին, Լամսդորֆի կոմսին ազդու յորդորը և սպառնալիքով խառն խրատը իր գործակցութիւնը պիտի ընէ Սոֆիայի մէջ, յեղուզակներուն ոտնձգութիւնները արգիլելու և խաղաղութիւնը չվրդովելու համար։ Անգլիա ըստ ամենայնի համամիտ է այս քաղաքականութեան, ինչպէս Վարչապետ Մր. Պալֆուրի երեսփոխանարանի մէջ ըրած յայտարարութիւնէն ալ երևցաւ։ Գերիչխան Պետութեան խաղաղասիրական մէթոտները հիացում կը պատճառեն բովանդակ քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ, և օր չանցնիր որ եւրոպական լրագիրներուն մէջ գովեստի բառերու չհանդիպինք Օգոստափառ Սուլթանին հայրական հոգածութեան մասին իր բոլոր հպատակներուն համար։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԷՆԿԻՒՐԻԻ
ՀՅԵՂԱԴՐԱԿԱՆ, ԱՌԻՏՓԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Էնկիւրիւ կուսակալանիստ քաղաքը Ընդարձակ նահանգին դրեթէ կեդրոնը կը գտնուի։ Քաղաքը բլուրի մը կողին վրայ շինուած, ամբիթատրոնի ձեւով հեռուէն խիստ հաճելի տեսարան մը ունի։ և 900—1300 մետրի բարձրութիւն մը ունի Ծովի մակերեսէն։ Կայարանը որ քաղաքին դուրսը է՝ նոյնչափ կը գտնուի։ Քաղաքին մուտքին բերանը գտնուած կառավարական հոյակապ և վայելուչ շէնքը, զոր ներկայ կուսակալ Վսեմ. Ճէվատ պէյ գեղեցիկ պարտէզով մը օժտեց, ունի 900 մետրէն աւելի բարձրութիւն։ Հիսար Իսնիպ և Հիսար Դարուսը 950 մետրէն աւելի, Հիսար Իլի և Աք-Բաղարը՝ 110-1200 մետր և վերջապէս Ագ-Դուլէ, որուն արտաքին ճակատն դիպուածով Օսմ. դիմանկանը և որուն կառաքը պաշտօնական օրեր, Օսմ. յաղթապանծ դրօշը կը ծածանի, ունի 1300 մետր նշանաւոր բարձրութիւն մը։ Օդն ալ քան այնմ կը տարբերի քաղաքին զանազան մասերուն մէջ, և ցրտ աւելի զգալի կ'ըլլայ մանաւանդ ահռաատնն։ Մինչ ցած թաղերուն բնակիչները կը տապկին տոթակէզ ամառուան անտանելի տաքութենէն, անդին վերին Հիսարի բնակիչները կենսանորոգ, առնոյշ, զով սիւռ մը կը վայելեն։ Էնկիւրիւ, հին Գալատիա կամ Անկիրա քաղաքը, հին ատեն Հռովմայեցւոց Գալատիան, ունի բազմազարեան հնութիւններ. 20-30 դարերու պատկաւելի հնութիւններ, աւերակներ, բեկորներ և բազմաթիւ յիշատակարաններ կարելի է գտնել հնաւորց քաղաքին մէջ։ Ագ-Դուլէի և բոլորտիքի բերդերը, պարիսպները և ամրոցները որոնց մեծագոյն մասը ժայռերու վրայ հիմնուած, դեռ կանգուն կը մնան, կարծես երկրաչափներու դիտելով դիտող աչքերուն։ Կը դիմաքննիք մտքէն վայելել այս եզակի պարիսպները։ Բժիշկ բարեկարգ մը հետ կը սկսինք մազլցել համբերութեամբ, քիչ վերջը կը հասնինք գագաթը։ Այդ գլխիչ տեսարանը որ յանկարծ կը պարզուի մեր առջեւ, անզոր են ամենէն ազդու բառերն իսկ նկարագրելու, անզոր բացատրելու այն զմայլումը որ կը տիրէ մեր վրայ, մեր հոգիին վրայ այդ վայրկեանին։ Գագաթէն կը դիտենք, խո՛ր, չա՛ս խոր հովիտ, ուրկէ օձապտոյտ կը կարկաչէ հեղասոյ գետակ մը, և դիմացնիս խրտրլզգ լեռը՝ իր համանուն գմբեթովը կիսափակ կառուցեալ։ Վսեմ է տեսարանը ու անմոռան։ Արեւի նշոյլները կը փայլին իր գլխուն վրայ, ու մենք վար կը խոյանանք յափշտակուելով մեզ ոչնչացուցող գեղեցիկ երեւոյթներէն։ Կը մտանանք յստակութիւնին, կը մտանանք պահ մը ինքզինքիս։ Մթակ գորութիւն մը կայ որ կը գրաւէ մեզ, ընութեան այս վսեմութիւնը։ Կը զարուիմ բարեկամէս և կ'երթամ այդ մը տալ Օգոստոսի փառաւոր աշտարակին, որ կը կանգնի կառավարական շէնքին ճիշդ դիմացը։

Աւելորդ է կարծեմ հոս յիշեցնել թէ Օգոստոսի այս աշտարակն ալ որոշապէս 19դդ. դարերու հնութիւն մըն է։ Նաեւ հաղարաւոր կոր մարմարեայ խաչոր քարեր ու սիւներ կան, որոնց վրայի արձանագրութիւնները և իրենց արտաքին ձեւերը կ'ապացուցանեն թէ 10-30 և մինչեւ աւելի դարերու հնութիւններ են։ Ասոնց մէջ ամենէն աւելի ուշադրութիւնն գրաւողն է միջնադարեան Սուրբի մը և Գաղատոյ հայրապետին՝ Ս. Կղեմէնտ լատինէնէն կարեւոր փշատակութիւնները, թաղին մօտը։ Էնկիւրիւ ունի զրեթէ 50,000 բնակիչ։ Հոս անգլիական, ֆրանսական, եւ պարսկական պետութիւնները միայն ունին հիւպատոսարաններ, թէեւ կան ուրիշ օտարազգիներ և օտարատոհմակներ ալ, ինչպէս են սակաւաթիւ Իսրայելիներ, Գերմաններ, Հելլէններ են։ Էնկիւրիւ երկամուղիով մը 10 ամիսներէ ի վեր միացած է Պոլսոյ հետ, ուր և կը վերջանայ գիծը։ Կայարանը բաւական յարմարէ՛ Պէյկոյ և ճաշաւոր շինուած է քաղաքէն դրեթէ 15 վարկեան հեռաւորութեամբ դէպի Հարա։ և որուն դիմացի կողմը կէս հաղարամէտրէ աւելի տեղւոյ մը վրայ շինուած են 60—70 ցոյներնի և դարի ամբարան նոցներ, և 10—20 տուներ ուր Եւրոպացոց մէկ մասը կը բնակի։ Կայարանը 2 քիլոմէթրոց հեռաւորութիւն ունեցող ծառազարդ պողոտայով մը միացած է քաղաքին։ Այս պողոտային եզերքը կազմը ընդարձակ մարգագետիններ կը տարածուին, գեղեցիկ տեսարան մը պարզելով։ Էնկիւրիւ կայարանի պողոտային աջակողմը կը գտնուի Կ. Պոլսոյ պանդոկը կամ Գայմագամին խանը, իսկ ձախակողմը և հիշատանոր դիմացը՝ Էնկիւրիի պանդոկը կամ ըստ ռամկաց Թաշ-խան։ Այս երկու խանները Էնկիւրիի 100է աւելի խաներուն մէջ լաւագոյններն են իրը զուտ նորաշէն ու հանգստաւէտ։ Ամէն քիչ մը դէպի հիւսիս կ'իջնայ կառավարական շէնքը։ Իսկ եթէ քիչ մը ուղղակի յառաջանանք կը հասնինք Գարա-օղլան չարշուսը, յետոյ Պալըգ բազարը ճատէսին—Գաղատիոյ ամէնաբանուկ չուկան—այս կեդրոնին մէջ վերջերս բացուեցաւ գեղեցիկ օդէլ մը «Օգէլ Մանդրալ» որուն տէրը Պրուսացի հայ մըն է։ Պաքրճիքարը կը բարձրանանք ուղղակի յառաջանալով, յետոյ վերի չուկան, որ է հին չուկան և որու մէկ մասը 2 տարի առաջ այրելով ցաղ կը մնայ չը նորոգուած, Աք-բազարը ուր է քաղաքին ժամացոյցի աշտարակը, ու այս բարձրութենէն դէպի վար իջնելով՝ դէպի հարաւ՝ կը հասնինք Գոյուն-բազարը ուր ալ կը վերջանայ չուկան։ Պէտէսթէնը կը գտնուի վերի չուկային կեդրոնը որ է հին քարաշէն շէնք մը և կը պարունակէ քանի մը հարիւր խանութներ։ Քաղաքին առեւտուրին մեծ մասը վերի չուկային և Պէտէսթէնին մէջն է որ կը կատարուի։ Էնկիւրիւի բերքերուն մէջ առաջին տեղը կը բռնէ թիթիրիկ և որու կեդրոնն խի է։ Տեսած ենք երբեք այն խոշո՛ր հա՛բտ այծերը որոնց կոտղները մերթ մէկ կանգունի մօտ վեր կը բարձրանան, մերթ քունքի և երեսին ալ ուղղակի աջ ու ձախ կը բուսնին բռնելով երկու կանգունի լայնութիւն մը։ Երեւակայեցէ՛ք այս վերջինիներէն հատ մը որուն 20էն 30 հատիկներ երկայնքով տուբը կամ թիթիրը կիսագոյնի փոթիրներով կարծես գեղեցիկ կ'ալէ, քալած ատեն փոշիի ամպ մը հանելով։ Այս տեսակ ինքնաքնիքը այդ տարին մէկ երկու քաշ թիթիրիկ կրնայ տալ որ միջին հաշուով արժէ՝ Այսօրուան հրապարակը սակայն թիթիրիկի ծանրն չատ վար է, 14էն 15 ղուռուշի։ Էնկիւրիւի հարուստութիւնը կազմող այս թիթիրիկի առուտուրը նախանձելի վիճակ մը չունի այսօր և չատերու ալ փճանալուն պատճառ եղած է։ Արեւելքէն ու արեւմուտքէն ամէն կողմէ 4—5 օրուան տեւող տեղերէ կ'սկսի թիթիրիկը և քաղաքին քանի մասերինայ այնքան կ'արտնանայ թիթիրիկին գեղեցիկը։ Էնդարձիզրեմէ ամէն կողմը թիթիրիկ կայ և տարին հարիւր հազարաւոր քաշ դարտաճուի ներոպա։ Էնկիւրիւի երկրորդ պատարութիւնն է, կաբեւորութեան տեսակէտով, մեղրը։ Իր գեղեցիկ կլիման և իր առատ ելական պայմանները հին ժամանակներէ ի վեր օգնած է իր մեղուաբուծութեան և հանկաակ վարիմի հին դրութեամբ ընթանալուն, դանի ընտիր տեսակի մը հասցուցած է։ Ամբողջ աշխարհս վրայ զրեթէ քիչ տեղ կայ ուր ձեռք բերուած մեղրին տեսակը Էնկիւրիականին չափ առաջնակարգ և ազնիւ եղած ըլլայ։ Գովասանքի արժանի է նաև Էնկիւրիի սօճը որ սակայն Էնկիւրիի մէջ չէ որ կը պատրաստուի այլ քաղաքէն զրեթէ 4 ժամ հեռաւորութեամբ անդին գտնուող Սթանսօս անուն գիւղաքաղաքը։

Սթանսօս գեղեցիկ գիւղաքաղաք մըն է ծառախիտ հովիտի մը երկայնքը շինուած, բնակիչները ընդհանրապէս համեստ երկրագործներ են և հիւրասէր մարդեր։ Նշանաւոր է նաև Էնկիւրիական կատուն իր խոշոր ատեւովը և գոյնզգոյն աչքերովը, որ Վանի կատուներէն ետքը աշխարհս էն առաջնակարգ կատուն է։ Էնկիւրիւ կ'արտադրէ նաև մեծաքանակ ցորեն և գարի ինչպէս նաև ուրիշ բերքեր։ Բաղաքը զրեթէ չորս կողմ մինչեւ 3 ժամ հեռուները հանող այդիներով պատած է, և որոնք 20-30 թաղերու բաժնուելով մասնաւոր անուններ ստացած են. որոնց գլխաւորներն են Էքիլիճ և Կէչիւրեն, քաղաքին հիւսիսակողմը, և Տիմեն են. որ քաղաքին հարաւային կողմը, լեռներու շղթային ետին կ'երթայ անեսեւութանալ։ Գաղատիոյ մէջ 10,000ի մօտ տուն կայ որոնց մէկ երրորդը այդիի տէր է։ Ըստ այս վիճակագրութեան դիւրին է հասկնալ կարծեմ թէ քաղաքին շուրջը 3500էն 4000ը այդիներով պատուած է։ Այս այդիներուն եթէ ոչ ամէնուն գէթ մեծ մասին մէջ անանիներ, տուներ և մերթ մեծամեծ և հոյակապ ամարանոցներ շինուած են 10էն 15,000 ոսկիի առասպելական գնով, և զորս կրնա՛նք փոխարերաբար Էնկիւրիի վիլլաներն անուանել. և որոնք իրենց սպիտակ ծեփերով կը կէսկիտեն կարծես այդիներու թաւ կանանչութիւնը ամառ առեն։ Զորս ծանօթ բարեկամներով առտու մը նորածագ արշալոյսին հետ կառք մը կը նստինք ու կը յառաջանանք դէպի այդիները։ Էնկիւրիւէն մին տեղացի ըլլալով, ուրախ ենք որ պիտի կրնա՛նք պտտիլ բոլոր այդիները, մէկ ժամու չափ երկու կարգ պտղաւէտ պարտէզներու մէջէն անցնելէ ետքը կը հասնինք վերջապէս ամէնէն գեղեցիկ այդիներու եզերքը։ Ուրեք ուրեք վանաս ամրան տապերէն և տեղացող սոսկալի կարկուտէն խանձած գետին թափած են խնձոր, պուրակ ու այլեւայլ պտուղներ։ Արեւը իր բոլոր պայծառութեամբ կը ծագէր այդիներուն վրայ. առաւօտեան զովութեան խառնելով իր առաջին ճառագայթներուն մեղմ տաքութիւնը, գաղջ օդ մը կար և հեշտ զովութիւն մը, թռչունները կ'երգէին շուրջերնիս քաղցրալուր. կը շրջինք բոլոր այդիները հիանալով ա-

---

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 205

Կնչոոս Հանգոյց Մը

ՎԷՊ
ՅԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

Մելինէ՝ մօրեղբօրը հետ զաբաթ մը ամբողջ այս նամակին վրայ վիճեցաւ, սիրոյ դէպի Բարիզ ուղղուած էր, բայց պարագաներն ու դժուարութիւնները, մանաւանդ Սարգիսի յուսահատ ձիգութիւնները կրաստատեցնէին զինք որ չէր կրնար վճռական որոշում մը տալ։ Ամէն պարագայի մէջ սակայն անտարբեր կենալ չէր նպատակը. ձեւնարկ մը պիտի ընէր ընտանեկան պատիւը փրկելու համար, բայց սեալ քայլ մը առնելէ զգուշանալով, օր աւուր կը յետաձգէր որոշումը, ժամանակ վատնելու և լաւագոյն կերպով գործելու մտադրութեամբ։ Մորթ մօրը հրաւէրը անտեսել՝ ձեռքը չէր այլեւս, կրակ մը բռնկած էր ներսի դին, անչէջ սէր մը դէպի ընտանեկան յարկը, որուն բարձրագոյն դիրքի վրայ մնալը իր իսկ բարձրացումը կը սեպէր։

Մօրեղբայրը պարկեշտ, առաքինի անձնուէր մարդ, բայց վերջապէս մինչեւ մէկ ատենան օտարական կը սեպուէր, երբ խնդիրը Շարամովներու վրայ ըլլար և բնականաբար չէր կրնար ճիշդ իրեն պէս զգալ ու զգածուիլ։ Այս նկատումով արտին ամէն գաղտնիքը կատարելապէս չէր ուզեր Սարգիսի պարզել Մելինէ և անոր հետ խորհրդակցելով հանդերձ„ միշտ մեծ բաժին մը կը վերապահէր իրեն՝ այս առթիւ հետեւելիք ուղղութեան նկատմամբ որ Էրեն համար ալ անորոշ էր դեռ։

Միանձին ու ամուսնին ալ ծայր քաշեան ազդուած էին օրիորդին եկած անպէտկալ նամակէն, մանկամարդ աղջկան յուզումն ու նամակը տոմնալէն անմիջապէս ետք իր բնակարանը մեկնելը և մանաւանդ այն օրէն ի վերա՝ նոր ենթարկուածնամուսնոց կացութիւնը ծանր վիշտ պատճառած էր երկու տարմանութիւններուն ալ, որոնք իրենց ընտանիքին երկարաւոր նախանձամտութիւնը կը նկատէին այս բարեխիղճ հրեշտակը, որուն ամէն օր մէկ մէկ տեսակ բարիք ու երախտիքին կ'արժանանային։

Ո՛չ Սեփոն, ո՛չ ալ վարժուհին կը համարձակէր այս առթիւ հարցում մը ուղղել Օր. Շարամովի, իրաւ է որ դիպայի ըլլալէ ի վեր թէեւ խիստ մտերմութեամբ կը տեսակցէին և օրուան մեծագոյն մասը իրարու մօտ կ'անցընէին, սակայն միշտ պաշտպանութիւնը կը պահէին իրենց բարերարուհին հանդէպ, որուն գործերուն քննութիւն չէին միջամտեր, մինչեւ որ անիկա ինքնաբերաբար խօսք չբանար ա՛ս կամ ա՛ն խնդրին նկատմամբ ու կարծիք չուզէր իրենցմէ։

Երկու ամուսիններ ամէն օր յարգանքի չչեղելուն անհրաժեշտութիւնը կը գիտէին իրարու և Սեփոն ամէն անգամ որ նոր բարիք մը տեսնէր օրիորդէն ու կամ չորս հինգ հարիւր ոսկիանոց փոխառութիւն մը ընէր անկէ,

—Ամա՛ն հա՛ նիրկ, կ'ըսէր, չափերն նիս ճանչնանք։ Աստուած պզտիկներուն երեսը նայեցա՛ դուռ մը բացա, նայինք որ ձեռքէ չլիսրդնենք։ ետքը ա՛խը ո՛փը սատկ չըներ։ Մերին էսնաքը չդիտցածդ չէ. աչքերին չորս տնկած հուռաս են ինկած։

Վարժուհին ալ իր կողմէն կը շեշտէր Մելինէին հետ վերապահումով տեսակցելու խոհեմութիւնը և երկուքն ալ այս ասոնցմէ մեծագոյնն մտքնումներ ունենալ չէին կրնար։ Հաւատարիմ դուշակելով հանդերձ որ այն նամակը խիստ կարեւոր լուրեր բերած էր օրիորդին, չէին հարցում մը ըներ անոր և մինակ իրարու հետ խորհրդակցելով կը բաւականանային թէ, արդեօք օրիորդին կեանքին մէջ փոփոխութիւն մը պիտի մտցնէ՞ նամակին պարունակութիւնը։

Եւ այս պարագան ամենէն ծանրն էր միանձի Սեփոնին համար՝ եթէ օրիորդը Պօլսէն մեկնիլ տպրուէր, պարզապէս կը դիմանար ինք ալ գործն ալ, անոր համար որ հիմա Մելինէի բարեհաճութենէն այս առաւ, անվախ աղներկիւղ աւաղ կը նեսաէր, ամէն գիշեր նամ ալ առթիւ և գինքիրիք գոհարեղէնին փոխարժէքը որչափ ալ մեծ ըլլար, բնաւ հոգ չէր ըներ, քանի որ միլիոնատէր աղջկան գանձը իր տրամադրութեան տակ էր և անկէ ուզածին չափ անտակաս փոխառութիւն կրընար ընել։ Օրիորդին Կ. Պոլսէն մեկնելովը այս դիւրութիւններն ալ կրնպաւէր բնականաբար և այն ատեն ի՞նչ պիտի ըլար իր կացութիւնը չուկային մէջ ուր այնչափ պատուաւոր դիրք ու վարկ գրաւած էր, իրր խորհրդատոր հարստութեան մը ժառանգորդը։

Մնաց որ հիմա մինակ ապրելու, ուտելու, խմելու վրայ խորհող Սեփոնը չէր միանձին, գաղափարները բարձրացած էին դիրքին հետ և ապրելու, փորը կշտացնելու անասնական պարապմանութենէն աւելի բարձր իտէալի մը կը հետապնդէր, առաջնաւ, հրապարակին վրայ անուն դիրք դրաւել, գործ ընել, ասոնք էին իր հիմակուան իդէալը որոնք Սիրարփին վճռուած ամբականովը ընդարձակ սահմանի մէջ չէին կրնար գործադրուիլ բնականաբար և Մելինէի բացակայելովը կը վախնար որ իր յոխորտանքն ու անարգութիւնն ալ վերջ գտնար ոսկերիչներու չուկային մէջ, ուր նախանձորդներու ստուար լեգէոն մը իր անկումին կ'սպասէր զինք հարուածելու և վրան խնդալու համար։

Այս տեսակէտով Մելինէէն աւելի երկու ամուսինները կը տառապէին նամակին հետեւութենէն, որուն ինչ ըլլալը թէեւ որոշապէս չէին գիտեր, բայց իրենց հաշուոյն այս վախերը քաջելէ ալ չէին դադրեր։ Իրիկուն մը միանգին օրիորդին մատոռգ դէմքը տեսնելով պատուհանէն՝ վերջին ծայր յուզուած՝ ամուսնոյն ներկայանալով,

—Մինիկ աս աղջկան գլուխը բան մը կայ, ալ համբերութիւնս չեմ կրնար կոր զպել, ըսաւ, թէ որ մենք ալ բարեկամ ենք ու ազէկութիւնը տեսած ենք նէ պէտք է որ հարցուփորձ ընենք, հանենք, ձեռքերուս եկածը ընենք։

—Բեզի չինկած բաներու մի՛ խառնուիր, սաստեց վարժուհին արագաղով, ինչո՞ւդ պէտք, ըսելիք բան մը ըլլայ նէ անիկայ մեզի կ'ըսէ։

—Սիրտս կոտր կոտր կ'ըլլայ կոր հալումաղ ըլլալը տեսնելով։

—Ես ալ գիշերները քուն քնացած չունիմ մտմտալէն, բայց ի՞նչ կուգայ ձեռքնուս, Աստուած չարիք չի կամենար անանկ բարեսիրտ աղջկան, մենք ալ մէկ կողմէն սիրտը չի նեղենք։

Միանձին Սիրարփին դէմքը մասունք մը նկատած էր և նեղ պարագաներու մէջ մէկ երկու համբոյր կը քաղէր անկէ, վստահ ըլլալով որ անոր ուղղուելը երեսին չնորհիւ ամէն վիշտի դարմանը կուտայ Աստուած, ուստի կրկին երկու փոքրիկներուն օրորոցին մօտեցաւ, ուր երկուքն ալ արթուն կը ճվլտային, Սիրարփին խանձարուրը դուրս հանեց և երբ անով զբաղիլ կը պատրաստուէր, Սարգիս ու Մելինէ պարտէզին դռնէն դէպի իրենց ուղղուեցան և Մելինէ պատուհանէն ապակիէն տեսնելով որ ոսկերիչը դուրգուրանքով զրկած է Սիրարփին, կարծես մոռցաւ ամբողջ մտահոգութիւնը ու զուարթ դէմքով մը տունէն ներս մտաւ։

(Շարունակելի)

նոնց վրայ, մեզի ծանօթ և բարեկամ դէմքերու կը հանդիպինք որ կը հիւրընկալեն մեզ ժպիտ ի շուրթին, բարեկամ երդիքի մը տակ կը հանդչինք ու փառաւոր ճաշ մը կ'ընենք, իրիկուն է, վերջալոյսի ցոլքերը կը մարմրին, քաղցր տպաւորութեան մը տակ կը դառնանք քաղաք։ Այցելները թէև չատ պտուղ կ'արտադրեն, բայց սեռակով նշանաւոր են իր քանի մը տեսակ խրնձորներն զորս կրնա՞ն գալ միայն Վանի Արտամէտականներն, և ազգի ազգի տանձերը որոնց նմանն ալ չատ քիչ կը գտնուի այլուր։ Էնկիւրիի այս ամէն պտուղները թէ տեսակով և թէ քանակով չատ աւելի ընտիր և առատ եղած պիտի ըլլային եթէ այդիի տէրերը քիչ մը զարգացած մարդեր ըլլալով կարողանային կամ ուզէին համակերպիլ արդի երկրագործութեան առած հսկայ քայլերուն դէմ հեռուէն փոքր ի չատէ։

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՐՋՊԱՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Էտուարտ Թագաւոր Օգոստոս 31ին Մարիէնպատէ պիտի մեկնի և Վիեննայի Ֆրանց Եոզէֆ կայարանը պիտի հասնի։ Բ. առաւօտ, կայսրը, արքիդուքսերը, և զինուորական ու քաղաքային պաշտօնատարները կայարանին մէջ պիտի ընդունին Ն. Վեհափառութիւնը, մինչ արքիդուքս-հիւները, պալատական պաշտօնատարները, Նախարարները, ուսարիական և մաճառ Վարչապետները պիտի դիմաւորուին զայն Հօֆպուրկի մէջ, ուր պիտի բնակի արքայական հիւրերուն յատուկ յարկաբաժնին մէջ։ Նոյն օրը Հօֆպուրկի Արարողութեանց Դահլիճին մէջ չքեղ ճաշ պիտի տրուի։ Սեպտ. 1ի առաւօտուն Թագաւորը այցելութիւններ պիտի տայ կայսերական ընտանիքին անդամներուն և անոնց փոխադարձ այցելութիւնը պիտի ընդունի։ Երեկոյին ընտանեկան ճաշ մը պիտի տրուի Հօֆպուրկի մէջ կամ անգլիական դեսպանատան մէջ, ուր ներկայ պիտի գտնուին կայսերական ընտանիքին անդամները։ Ճաշէն վերջ Թագաւորը և կայսրը ներկայ պիտի գտնուին ներկայացումի մը Կայսերական Օպերային մէջ։ Սեպտ. 2ին Թագաւորը, եթէ օդը ներէ, պիտի դասայ Վիեննայի շրջակայքը, և երեկոյին պիտի ճաշէ կայսեր և իր ընտանիքին հետ Շէօնպրունի դղեակին մէջ, և յետոյ պիտի այցելէ պալատական թատրոնը։ Թագաւորը Վիեննայէն պիտի մեկնի Սեպտ. 3ի առաւօտուն։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Բարիզի մէջ օրուան խնդիրը ո՛չ այնքան Իւմպէռներուն դատն է որքան սա փոքրիկ խնդիրը թէ Ֆրանսա պիտի կրնայ շարունակել ազատորի մէջ գտնուիլ քրիստոնեաներուն պաշտպանութեան իրաւունքը, քանի որ Եւրոպական Տէրութեանց իւրաքանչիւրը և Միացեալ Նահանգները այնքան նախանձախնդիր են պաշտպանելու իրենց ամէնէն անչափ քաղաքացիին կեանքը և ինչքերը։ Ֆրանսա իրեն համար նուաստութիւն մը պիտի համարի եթէ այդ առանձնաշնորհումը ջնջուի։ Նոյն իսկ հակադիրներական պայքարին ժամանակ կառավարութիւնը յամառն կրկնեց թէ կաթոլիկներուն պաշտպանութեան իրաւունքը ամէնէն օգտակար դործիքն է ֆրանսական ազդեցութիւնը տարածելու և պահպանելու համար, ուստի պէտք է չարունակել նպաստները քաջալերելու համար ֆրանսիէնի ուսումը Արեւելքի և Զինաստանի մէջ։ Բայց Ֆրանսայէ դուրս քանի մը երկիրներու մէջ կրօնական միաբանութիւնները լուծուած ըլլալով, երեսփոխաններէն ոմանք նամակ մը գրեցին Մ. Տէլքասէի, յայտարարելով թէ այսպիսի գործողութիւն մը հակառակ է Երեսի. Ժողովին ըսմէն յաճախ իր պարզած քաղաքականութեան։ Ժողովին նստաշրջանը բացուելուն պէս, ասիկայ առաջին խնդիրը պիտի ըլլայ։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ. — Սպանիոյ դեռատի Թագաւորը, որ իր ամառնային մայրաքաղաքը Սան Սեբաստիէն կը գտնուի, առաւօտները չատ կանուխ կ'ելնէ, և Միրամարի պալատէն ծովեզերք կ'երթայ լողանք ընելու։ Յետոյ ձիով երկար արշաւներ կ'ընէ հովիտներուն մէջ և Պասքեան դաւառին լեռնադաշտերուն մէջ։ Միշտ համագրեստ կը կրէ, և իրեն կ'ընկերանան միմիայն երկու թիւնաղան և երկու պալատական ծառայ։ Շատ կ'խորժի զիւղացիներուն հետ բարեւ փոխանակելէն։ Կէս օրին Թագաւորը պետական գործերով կ'զբաղի իր արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Ճաշէն առաջ ունկնդրութիւններ կուտայ, և ընդհանրապէս կէս օրէ վերջ դարձեալ ձիով պտոյտ կը կատարէ, կամ իր քառաձի կառքը կը վարէ Բրիսթինա Թագուհիին և իր քոյրերուն հետ որոնք իր եաւէը կը նստին։ Կը մասնակցի նաւարշաւներու, ծովածոցին մէջ, և կը սիրէ ազատիլ զարնել։ Առաջին կարգի նշանառու մըն է։ Պասքեան գիւղացիները չատ կը փափաքին տեսնել զինքը։ Բայց ամէն բանէ առաջ և ասիկա կարեւոր ինդիր մըն է Սպանիացւոց աչքին — Ն. Վեհափառութիւն կը հետաքրքրուի ազգային սրբոթիով, այսինքն ցլամարտութեամբ։ Անցեալ կիրակի ներկայ էր նոր ցլամարտի մրցումի մը, ուր 12,000 հանդիսատեսներ, որոնց գրեթէ մէկ երրորդը օտարական էին։ Շաբաթ օր ներկայ եղաւ ցլամարտի մը Կոյս Մարիամու անուան տարեդարձին առթիւ։ Երկու մրցումներուն առթիւ ալ գլխաւոր մասնակցողներուն դեղեցիկ նուէրներ տուաւ, եւ զանոնք իր խուլը հրաւիրեց և Ընորհաւորեց զանոնք դարերը վարելու եղանակին համար։ Բայց այս մրցումները պատճառ մը չեն որ թագաւորը, որ դեռ 17 տարեկան է, չհետաքրքրուի պետական գործերով։

1870 Ի ՀԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ԴԱՇՏԵՐԸ. — Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Բարիզցիներուն տարեկան հայրենասիրական ուխտաղնացութիւնը դէպ ի այն շիրիմները ու լիչատակարանները որոնք ճակատամարտի դաշտերուն վրայ կառուցուած են ի պատիւ այն զօրականներուն, որոնք ինկան Կրավլօթի եւ Մարնա Թուռի մէջ։ Այս տարի ամէնէն աւելի պատկառելի եղաւ այս հայրենասիրական ցոյցը։ Մարնա Թուռ զիւղը զարդարուած էր եռագոյն դրօշներով։ Փոքրիկ եկեղեցին, ուր հոգեւնագիտ կատարուեցաւ սեւերով ծածկուած էր սանիքէն մինչեւ յատակը։ Կրօնական արարողութենէն վերջ թափօր մը կազմուեցաւ և հայրենասիրական ճառեր արտասանուեցան։ Կրավլօթի ճակատամարտին մասնակցող զօրաց ընկերակցութեան անդամները Նօթր Տամի մէջ պատարագի ներկայ եղան։ Ներկայ էին հարիւրապետ Պուքաչէլլ պատերազմական նախարարին կողմէ, ուրիշ ապա մը՝ Բարիզի զինուորական կառավարչին կողմէ և չատ երեւելիներ, ինչպէս նաեւ հինաւուրց զօրականներ։

ԱՐՇԱՒԱՆԻ ԴԷՊ Ի ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ. — Ֆրանսական չոգենաւը, որ յարդարուեցաւ ասկէց առաջ Հարաւային Բեւեռ արշաւանքի մը համար, յանձնուեցաւ օգնութիւն փութացնել Նորվէնսքիոլտի արշաւախումբին։ Շաբ. օր Հավանէն ճամբայ ելաւ Պրէսթ երթալու, ուր ածուխ պիտի առնէ։ Արշաւախումբին պետը, Մ. Շարքօ նախապէս ներկայ եղաւ ի պատիւ իրեն տրուած հրաժեշտի հացկերոյթի մը, և երբ նաւաստի մը Ֆրանսէն կը քաշէր ծովուն բացը, նաւանգստին մէջ հաւաքուած հազարաւոր մարդիկ ծափերով օդը կը թնդացնէին։ Ծովը ալեկոծ էր, և հիւսիսային արեւմուտքէն սաստիկ քամի կը փչէր։ Դժբախտաբար կէս ժամ վերջ Ֆրանսական նաւանգիստ վերադարձաւ իր դրօշը կէս պարզած։ Նաւաստիին և չոգենաւին պարանը փրթաւ, և ցնցումէն իսկոյն մեռաւ Ֆրանսէի նաւաստիներէն մին, և չոգենաւն ալ վնասուեցաւ։ Նաւաստին թաղումը կատարուեցաւ Հավրի մէջ, և Ֆրանսէի նորոգութիւնը հաւանաբար երեք օր պիտի տեւէ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Մ. տ'Էթուանէլ Բօնֆթան, Ֆրանսայի դաւառային Խորհուրդներուն նախագահին բացումն առաջ, անոնցմէ իւրաքանչիւրին նախագահին նամակ մը ուղղելով խնդրեց որ բոլոր այդ Խորհուրդները որոշում մը քուէարկեն ի նպաստ դործադրութեան Լա Հէյլի Դեսպանատնորդարանի Պայմանագրութեան 19դ յօդուածին, որ կը տրամադրէ Իրաւարարական Պայմանագրութեանց կնքում Տէրութեանց միջև ընդհանուր խաղաղութեան համար։

ԶԱՄԻԶԸ. — Բովանդակ Յունաստանի մէջ սկսաւ չամիչի հունձքը, որ չատ լաւ է այս տարի։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ. — Անցեալ ուրբաթ օր Շթութկարթի մէջ գերմանական հետեւակազօրաց կիսաբանակին ուղղափորձերուն առթիւ 40 հոգի արեւահար ըլլալով չկրցան մասնակցիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ. — Բրիտանական Պետութեան Առեւտրական Սենեակներուն հինգերորդ Համաժողովը այս Բ. օր բացուեցաւ Բանատայի մայրաքաղաք Մանչէսթրի մէջ պատուակալ նախագահութեամբ Լորտ Սթրէթքօնէի ու գործօն նախագահութեամբ Լորտ Պրասի։ 510 պատուիրակներ ներկայ էին Բրիտանական Տէրութեան բոլոր մասերուն Առեւտրական Սենեակներէն և Առեւտրական Ընկերութիւններէն, 250ը Մեծն Բրիտանիայէն և Իւլանտայէն միայն։ Համաժողովին օրագրերը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած է, մանաւանդ Տէրութեան մաքսային քաղաքականութեան օրագրերը, որուն վրայ երկար վիճաբանութիւններ տեղի պիտի ունենան։

ՊԱՌՈՆ ԱԼՖՈՆՍ ԲՈԶԻԼՏ Տօվիլի (Ֆրանսա) մէջ օդանաւորի արկած մը անցաւ։ Կառքը դարձաւ և Պառոնը գլխէն թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։ Նոյն պահուն և միւսոյն քաղաքին մէջ իր եղբօրորդին՝ Տր. Հանրի Բոզիլա հանդարտեցուց խրոչած ձի մը, երբ օդանաւորով կ'անցնէր։ Զին օդանաւորդին անարեւոած սկսաւ փախչիլ, բայց Տր. Բոզիլա ամենայն արագութեամբ անցնելով, կառքը դրաւ ճարբուն մէջտեղը, և ձին կեցուց։

ԿԻՆԵՐՈՒ Միջազգային Խորհուրդին նիստերը Բ. օր բացուեցան Տրէզդէնի մէջ։ Բոլոր քաղաքակրթեալ երկիրներու կանանց կողմէ պատուիրակներ ղրկուած են։

ՁԱՐՐ 200,000 ռուպլ տուաւ Լեհաստանի արիածեաներուն համար, որոնք զոհ եղան վերջին ազատագրումներուն Վիսթուլի գաւառին մէջ։ Օսլէնսքի իշխան այս պահուս այդ գումարը բաշխելու կ'զբաղի ակզբոյն վրայ առանց կրօնի և ցեղի խտրութեան։ Բազմաթիւ լեհ հրեաներ արդէն օգտուեցան այս բաշխումէն։

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին «խոհանոցի մամնախում»ը իր տեղեկագիրը հրատարակեց վերջացող նստաշրջանին համար։ 87,000 ճաշ տրուած է, ինչ որ միջին հաշուով կ'ընէ ճաշ գլուխ 4 ֆր. 10 սանթիմ։ Ամէն ճաշի հետ գինի ալ տրուած է մինչեւ 100,000 ֆր. արժողութեամբ։ 87,000 ճաշերը կը բաղկանան հետեւեալ կերպով. 23 հազար կէս օրուան ճաշ, 24,000 նախաճաշ, 34,000 թէյ և 6,000 ճաշ ոտքի վրայ։ Թէյին հաշիւը չատ է, բայց պէտք է գիտնալ թէ ամառ ատեն յարգելի երեսփոխանները պտիտ կը համարին թէյ հրամցնել տիկիններուն Խորհրդարանին դրատատին վրայ։ Թէմիզ գետին եղերքը Անգլուհիները չատ կը սիրեն թէյը, և ամրան գեղեցիկ օրերուն երեսփ. Ժողովին դրատատիը կը լեցուի սիրուն արդուզարդերով զարդարուած կիներով։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 19 օգոս. — Ամբողջ Աւրատրիոյ Հունգարիոյ և օտար երկիրներու մայրաքաղաքներուն մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր ու Թագաւորին ծննդեան տարեդարձը։ Վիւնէլմսհէի դղեակին մէջ այդ առթիւ արուած հացկերոյթին առնն Գերման կայսրը համակրական իսօսքերով բաժակ պարպեց Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր կենացը՝ իր բարեկամին ու դաշնակցին։

ԲՈՒԴԱ. — Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին ճաշի հրաւիրեցին Աւստրիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդը՝ սպայակոյտի հարիւրապետ Հէնլոյ-Շիլլինգսֆուրթ իշխանը՝ կայս. կառավարչին մէջ։ Թուրքիոյի կայսրանին մօտ։ Նիքոլա կայսրը բաժակ պարպեց Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր կենացը։

ԲԱՐԻԶ. — Ընդ. դատախազ Մ. Պրլանտէ, այսօր կարդաց իր ամբաստանագիրը Իւմպէռներու գործին համար։ Թէրեզ քանի մը անգամ զայն ընդմիջեց մէնդ. դատախազը յայտարարեց թէ ո՛չ միլիոնները գոյութիւն ունին և ոչ ալ Բրաւֆորտնէրը և թէ Իւմպէռները մեղապարտ են՝ իբրեւ խարդախ ու կեղծարար։

— Ամբաստանեալներու փաստաբան Մ. Լապորի պաշտպանողականին մէջ յայտարարեց թէ, Թէրէզ էլլին յայտնած էր Բրաւֆորտներու և միլիոններու վերաբերեալ դաղտնիքը, բայց ներուած չէ իրեն այդ դաղտնիքը երեւան հանել Թէրէզի կողմէ յարմար դատուելիք ժամանակէն առաջ։ Լսաւ նաեւ թէ այդ դործին համար Թէրէզի ըսածը կարծուածէն նուազ անհաւանական է՝ ենթադրելով որ Բրաւֆորտները հայրենասէրներուն համար գաղտնի անուն մը կը կրեն։ Ցարեց թէ դատական օրէնքի տեսակէտով այդ դործին մէջ խարդախութիւն չը կայ։ Պաշտպանողականին չարունակութիւնը վաղուան ձգուեցաւ։

ԲԼԷԹԱ. — Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը իրիկունը հոս հասաւ և կայսրանին չուրջը ու մինչեւ պալատ տանող ճամբաներուն վրայ հաւաքուած ժողովրդեան խուռն բազմութեան մը կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ. — Կ'ըսուի թէ Նիւ-Օրլէանի հանրապետական կուսակցութեան պետերը ընտրական բուռն պայքար մը պիտի մղեն Մ. Ռուզվէլթի դէմ սեւամորթներու ի նպաստ ընթացքի մը հետեւած ըլլալուն համար։ Անոր դէմ հանուելիք ընտրելին դեռ որոշուած չէ։

ՀՌՈՄ. — Պապը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Վատիկանի Ֆրանսական դեսպան Մ. Նիղարի հետ, որուն յայտնեց իր բուռն հակակրութիւնը՝ Ֆրանսայի նկատմամբ։

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ. — Պողպատի սէնտիքան որոշեց արտադրութիւնները դադրեցնել Բիցպուրկի ուրիշ հինգ հաստատութիւններուն մէջ։

— Ցորենի գինը միշտ կը բարձրանայ։ Վերջին գինն է 87.75՝ հաստատուն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՊՇԻՐԿԱ-ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Պարսկա-Հնդկաստանի ընդհ. առաջնորդ Սահակ Արքեպ. Այվազեան, որուն Թէհրանի Ջուղա վերադարձած ըլլալը ժամանակին դրեց Մանգու

թանգարանին երկու ադամանդեայ մատանի, որ հարիւր տարիէն աւելի մեր ընտանեաց մէջ կը մնային։

Մատչելով ի համբոյր օրհնաւոր Աչքն Զերդ Ս. Օծութեան
Մնամ խոնարհ որդի
ԿԱՐ. ԵԶԵԱՆ

Պետերբուրգ, 8 Յնս. 1903

ԱՏԱՐԱԶԱՐԼԷ Օգոս. 6 թուով կը գրին մեզ։—Երկուշաբթի օրուան «Բիւզանդիոնի մէջ զարմանքով կարդացինք այս տեղէն քահանայի մը թղթակցութիւնը, որ քաղաքիս Ս. Հրեշտակապետ թաղեմարտ. Խորհրդին հրապարակաւ շաղաքորթութիւններ մը ընելու բացայայտ ու ցաւագար նպատակով, կարգ մը ախեղդկեալ ու առա ու փուտ բաներ մը գրած էր, ալ անցած դացած ու բոլորովին մոռցուած սա մանկապարտէզի... ճանայաթիւրեան հանդէսին առիթով։

Զնեք կրնար ըմբռնել թէ՝ քարոզմունքեան չափ գրելամուրեան պահէն ալ բռնուած՝ այս Տէր Հայրը ինչ ըսել կ'ուզէ երբ կ'ելլէ ու մեծ բան մը ընողի հովէր առնելով կը պատմէ, կը գրքրէ ամէն մարդ ապրի տեղի ունեցած անցքի մը մանրամասնութիւնները. և ան ալ դժբաղդաբար, նպատակաւոր կերպով խեղաթիւրելով։ Մինչդեռ օրը օրին թերթերը արդէն արձագանգ եղած էին անոր։ իսկ եթէ կրօն Պատ. Ժողովին որոշումին առթիւ Ս. Առաքելորդը չքմեղացնել էր նպատակը, այն ատեն ըսելիք չունինք, միայն կը ցաւինք յիշեցնել Այժ. թղթակցին թէ շատ ու շատ ուշ մնացած է այդ դէպքին մէջ ալ, որովհետեւ կրօն. Պատ. Ժողովին այդ որոշումը գրեթէ ամէն եռեմ ՀԱՐԱՒ ապրիլ էր։։։ և արդէն Մանզումէն ճիշդ ժամանակին անմիջապէս յայտարարած էր թէ՝ վիճակիս Առաքելորդ արքպ.ը Հայ. Եկեղեցիի ոգիով Ջերմապէս տարուած, միշտ արդելք եղած է այդ տեսակ հանդէսները եկեղեցիներու մէջ կատարուելուն ու գայթակղութիւններու տեղի տրուելուն։ Զնեք գիտեր թէ սանդրիդ-քանի օր առաջ մեր այդ քաջածէն տարբեր բան մը ըսած եղաւ մեր Արժ. տէր հայրը, որ դեռ հիմա փութացեր է (՞) ձախաւեր փաստաբանի մը դերը ստանձնել այդպէս։

Ցեսոյ մեր չնորհնական տէր հայրը ոտերը վերմակեն ասելի դուրս երկնցնելով—ինչպէս կ'ըսեն— կ'ելլէ կարգ մը դիտողութիւններ կ'ընէ կրօն. Ժողովին հայէին, որ իբր թէ լրատուներու սխալ տեղեկութիւններու վրայ յենլով այդ տեսակ որոշումներ կուտայ եղեր։։։ Ձեզի ոմէ ըսաւ որ կրօն. Պատ. Ժողովը սխալ ու սուտ տեղեկութիւններու վրայ տուած ըլլայ իր այդ որոշումը, ի կարդացէք ժամանակին Մանզումէն որ այդ գայթակղալի հանդէսին նկարագրութիւնը գրած էր առանց չափազանցութեան, և նոյն իսկ տակաւին վերապանութիւններով։ Հիմա կը հարցնենք ձեզի, տէր հայր, սուտը, սխալը կրօն. Ժողովին տուած տեղեկութիւններն են արդեօք, թէ ձեր այդ ախաւեր պաշտպանողականին փաստաբանը նոյնիսկ...։ երբ կ'ելլէք մինչեւ մէկ երկու հազար հոգիներու առջեւ ու հրապարակաւ տեղի ունեցած իրողութիւնը մը սակայն խեղաթիւրել...։

Կրօն. Պատ. Ժողովը այդ տեսակ որոշում մը տուեր էր, եկեղեցիին մէջ ճեռա չմնուելուն ու զաւեշտական ներքայայութիւններ տեղի ունենալուն համար։ Եւ հիմա կը հարցնենք մեր գրելամոլիկ տէր հոր թէ՝ եկեղեցիին մէջ ճեռա չմնուած չէ՞ր, Նշ. օրուան երկրորդ հանդէսին մէջ տեղի չունեցաւն զաւեշտական տրամախօսութիւններ մը։ Ա՛լ ինչպէս համարձակել ելլել հրապարակաւ խեղաթիւրել խնդիրը...։

Ու դեռ աւելին՝

Իբր նեռկայ մը հանդէսին կ'ըսէք թէ «ժապաւէնի խաղերը հայրն հանդէսին եռքը տեղի ունեցան...»։ Ատեկա չատ չատ լսելու իրաւունք ունիք, Տէր Հայր, ոչ թէ հանդէսին իբր ներկայ մը, այլ... իբր բացակայ մը։ Քանի որ ժապաւէնի խաղը, զաւեշտները, տրամախօսութիւնները բոլորն ալ եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցան առօր-փառօք, և միայն ու միայն պարերն էին որ դուրս ձգուեցան։ Հիմա մենք կը զարմանանք թէ ինչպէս եղեր է որ չատ մը բաներ չլսելնէդ զատ, չէք տեսեր գոնէ ժապաւէնի խաղին մէջ՝ այն հակայ սիւնը որ եկեղեցիին ճիշդ մէջտեղը կանգնած էր մոգական կոթողի մը պէս...!

Ամենէն վերջն ալ իբր ապացոյց ձեր քահանայական վսեմ անկեղծութեան՝ կը գրէք որ «եթէ այս քննադատութիւնները ծանր են կրօն. Ժողովին, մեզմացնելով հրատարակեցէք» Բիւզանդիոն պատուական լրագրին ալ ձեր բան հանրութեան և կրօն. Ժողովին ճանչցնելու համար, նորութեամբ կը հրատարակէ ձեր նամակին ոչ հրատարակելի մասն ալ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՑՈՒՂԻՍ ամսոյ 25ին լրացան տեղւոյս երկտող վարժարանաց ամավերջի հարցքննութիւնք, որոնց կը ներկայանար ամէն օր ուսումնատենչ ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը։ Թուրքերէնի քննութեան յատկացուած օրը, գրաւորապէս հրաւիրուած էին կառավարութեան պաշտօնեայք։ Բարձր. կարգի ուսանողք, ուղղագրութիւն, քերակ. վերլուծման, բառագնութեան և պաշտօնական ու ոչ-պաշտօնական գրութեանց խմբագրութեան մէջ երեւան բերին զգալի յառաջդիմութիւն մը, որ գոհունակութեամբ դիտուեցաւ յարգոյ ունկնդիրներուն կողմէ։

Նոյն ամսոյն 27րդ կիրակի օրը, ժամը 4ին, եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Երկսեռ բազմութիւն մը խճողած էր Սրբավայրը։ Հանդէսը բացուեցաւ Համիտէ քայլերգով, որուն յայտարեց՝ Օգոստափառ Վեհապետին անուան ձօնուած ներբողական ազօթքի մը արտասանութիւնը։ Ներքսնակարէն դեղգեղուած երգերու ընդմիջումով, երկսեռ ուսանողաց կողմէ կարդացուեցան այլ և այլ ճառեր։ Բարձր. կարգի ուսանողք Պարոնայք Սեդրաք Պզտիկ Յակոբեան և Սեդրաք Պօղոսեան, որոնք տուին այս տարի իրենց աւարտականի քննութիւնը, բաւական ծախ ու ծիծաղ խլեցին իրենց արտասանած մէկ տրամախօսութիւնովը, ուր, նրբօրէն ու հեգնօրէն չնչուած էր քաղաքիս համար մանկապարտէզի մը հարատաստնի անհրաժեշտ պէտքը։

Ոսկեղօծ և արծաթի խաչ-մրցանակներու և վիճակացոյցներու բաշխումէն յետոյ, տնօրէն-ուսուցիչ Սերովբէ էֆ. Վարմազեան (Հրաչան) կարդաց ընդարձակ տեղեկագիր մը, յորում կըրթական, բարոյական կարեւոր հարցեր շօշափող մէկէ աւելի կէտեր մանանշուած էին, ու ներկայացուած թաղ. և հոգաբարձ— կրկին խորհրդոյ լուրջ նկատմանը։

Առաջն. փոխանորդ Արժ. Տ. Յակոբ աւագ քհն. Տ. Յակոբեան, ուսուցչաց և ուսանողաց ուղղած քաջալերիչ դրուատիքներով ու յորդորներով, և սրտաբուխ պանդիսիչով մը փակեց հանդէսը։

ԴԻՈՐԳ Ս. ՉԻԹԷՆԵԱՆ

Սիվրի-հիսար.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Սուրհանդակի այս Գշ. օրուան թիւին մէջ արգահատանօք կարդացի՝ այն մէկ քանի անտեղի ու անպատշաճ դիտողութիւնները, զոր քննադատութիւններու վիժած ձեւի մը տակ դուրս տուած էր Սկիւտարցի Նորեկ դեղագործ մը։ Մենք, Տիար Թիւթիւնճեան, վեց տարիներէ ի վեր յորմէ հետէ Իւսկիւտարի Աղքատախնամի դեղերը կը հայթայթենք, շատ ու շատ լսելիքներ վայրապար պրոչտուքներ, նախանձայոյզ ու շահախնդիր դիտողութիւններ, որոնք մարեցան, անհետացան նոյն իսկ լոյս աշխարհ տեսած օրերնին, որովհետեւ թաղեցիներու ողջամիտ մասը քաջ գիտէ թէ՝ ո'ր ատենան պէտք է հաւատք ընծայել այդպիսի անչափ զրոյցներու։ Հետեւաբար մենք այժմ մեր արհամարհանքին բարձունքէն է որ կը դիտենք ձեր ճախող ճպարարի յատուկ մեքենայութիւնները, թելադրուած ձեր շահամոլ ևէն և Եսկիլլապի անճարակ ու ողորմելի ալիւերէ մը, որ պոչի ցաւէ մը նեղուած՝ ձեզ տուն տուած է այդ ամէնը։ Ձեր տնտի դիտողութեանց մի առ մի պատասխանելու ձանձրութիւնը յանձն չպիտի առնում, և ոչ ալ այստեղ պիտի ջանամ ինքզինքս արդարացնել, զի վեց տարուան խղճամիտ գործունէութիւնս և աղքատի գործին ու դեղերու մատակարարութեան խնդրոյն մէջ ցոյց տուած հոգածութիւնս ու անչափ խնդրութիւնս լինքներին պերճախօս են և վեր չատ վեր՝ ձեր սրտին դգայնութիւնէն և ձեր մանրն դատուելիներէն և այս ոչ միայն Տնօրէնս Խորհուրդոյ անդամները, այլ թաղեցիներու ստուար մեծամասնութիւն մը և որ էականն է դարմանողս մէն մի աղքատ հիւանդ կը խոստովանի։ Ձերկարարանեմ, միայն մէկ կէտ մը մասնանշելով վերջ տամ գրոյս։ մինչ կէտերուն բացատրութիւնը Տնօրէնս Խորհրդոյ բարեվան անդամներն պիտի փութան տալ անդուշտ։ Առարկած էիք թէ abcès մը դարմանելու համար երկու kilo բամպակի և վեց paquet gaz iodoformé ի հաշիւ կը ներկայացուի։ Տիար Թիւթիւնճեան հրապարակ նետուելէ և թերթերու սիւնակներուն մէջ ոչնչաբանութիւններ թափելէ առաջ, սորվեցէք, եղելութիւնը հասկնալ և ստուգել, նախ խնդրոյ նիւթ եղած դարմանումը abcès մը չէ այլ anthrax մը դարմանելու համար ոչ թէ միայն 2 kilo բամպակ և վեց paquet gaz, այլ մինչեւ 5—10 kilo և տասնեակ մը gaz կրնայ գործածուիլ։ Մեծայարգ արուեստակից, ինչպէս կ'ուզէիք որ բժշկին ստորագրութիւնը կրող դեղագրին մէջի քանակը և որակը պակեցնէի, դուք այնպէս կ'ընէք, ձեզի երբ դեղագիր մը ներկայացնեն doseերը կը պակեցնէ՞ք. չեմ մեղադրեր, զի տակաւին պէտք եղած փորձառութիւնը չունիք։ Բայց նորելուկ արուեստակից եթէ օգտակար ըլլայ չէք գիտեր, դէթ մորթելնուդ մէջ ամիսոփուլ գլուցէք և փոխանակ հասարակութիւն դառը պաշտպանելու ու ինքզինքիդ աղքատներու փաստաբանը նկատելու, նախ գիտցէք դրամնուդ ստուգութիւնը ապահովել և ճշմարտութիւնը չաքօղել և յետոյ այդպիսի նեւհուն Տօքթէօրի մը ձեռքին մէջ խաղալիկ չըլլալով, ջանացէք թաղեցիին վստահութիւնը ու համարումը ձեռք ձգել, առաւելութիւն մը որուն մեծապէս կը կարօտիք տակաւին։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ԴԵՂԱԳՈՐԾԸ

Արտաքին գործոց Նախարարութեան իմամ՝ Էշճաֆ Էսէյա Մէհմէտ պէյ Հասան էֆ. գիր մը ուղղելով Մեքգրութեանս, շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ, Ներքսնակարէն գնդապետ Պոլսաչանի փուռին դէմը տասնաւուած տասնմեկոյժ Խալիլ էֆ Փամկչեան յայտնած է մեծ ճարտարութեամբ իր կնոջ ականները քաշել և ցաւերը մեղմել, բան մը որ ուրիշները չէին յայտնած ընել։ Փամկչեան էֆ.ի այս յայտնութիւնը շնորհաւորելի է։

Խնդրեմ սա երկտողիկս անկիւն մը շնորհէիք Ձեր Պատ. թերթին սիւնակներէն միոյն մէջ, որուն ընթերցումէն ապահով եմ թէ գոհ պիտի մնան Ձեր ընթերցողք։

Հրապարակաւ պարտ անձին կը համարիմ շնորհակալս մտքիս ջերմն հաւատին յայտնել հանրածանօթ ըսկրոյժ Տքթ. Մրքէ Շանեազարի, որ ամենայն ճարտարութեամբ դարմանեց ձախ ձեռացս վրայ դոյացած ընկոյզի մեծութեամբ առչալից ուռն, ազատելով զիս վիրաբուժական գործողութենէ մը։ Այս բարեպատեհ առթիւ բարենիշ մը ճարտարուհւոյ բեկարոյժին որ դրոց բրոց վաստակաւորներուն հանդէպ գիտէ իր բարեացակամ տրամադրութիւնները յայտնել։ ՑՈՎՀ. Յ. ԱԼԱՆ

Բհրա, 7/20 Օգոստ. 1903

Խորհուրդս՝ պատիւ ունի ծանուցանել ի գիտութիւն սիրելի ազգայնոց որ՝ յառաջիկայ կիրակէ, Օգոստոս 10, Ամենն. Ս. Պատրիարք Հայրը բարեհաճած է ներկայ գտնուիլ ժամերգութեան, գլուխ Ս. Նիկողայոս եկեղեցին, և իր հոգեշնչիչ քարոզներովն մասիարել զարթեցուցած ժողովուրդն։

Սկսմունք Ս. Պատարագին ի ժամ 2, (Ք. Թ.)։ Մեկնումն 1⁰ շրջենաւին կամուրջէն ի ժամ 12 (Ք. Թ.)։

Ատենադպիր Ատենապետ
Դ. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ Ա. ՍՈՒՃԻԵԱՆ

Պէյոզ 1903 Օգոստ. 7

ԹԷՎԱԴԻՏԱԹ

Պապը Վաղարշ Սէրասքէրի մէջ-թուպի գալէմի միտիրի սատէիլու Ալի Բիրլա էֆէնտի հարէթէրինէ թէրֆիքէն Ուլա սընթը էվվէլի.

Պէյրութ միթէպէրանընտան սատէիլու Էմին փաշանըն մախտումը իղղէիլու Բէյմալ պէյ թէրֆիքէն Մութէմայիզ բիմթէլէրի թէվֆիհ պույրուլմուշ ուրը։

* * *

Թէֆթիշ վէ մուաեէնէ հէյէթի ապալաղընա Տարիւլմուալիմին թարիխ մուպարէքի իղղէիլու Աղմի պէյ թային պույրուլմուշ ուրը։

ՆԸՇԱՆ

Խրէմարը հաւէնէի սատագաթ-քարանէնսնէ մէպնի Մագամը Վաղարշ Սէրասքէրի լէվազիմարը ումումիյէ տարիբէսի բէյնի թէֆթիշը ասքէրի գումիսիօնը ալիսի ադաբնտան ֆէրիդ սատաէթլու Աֆիֆի փաշա հաղրէթլէրինէ Մութասսարֆ Օսմանի։

Պէյրութ միթէպէրանընտան սատէիլու Լէմին փաշայա իբինի բիմպէշէն Մէհիտի նընշանը զիւնալարը իսան պույրուլմուշ ուրը։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ կառավարութիւնը, զեկոյց Սօֆիայի Կայս. քօմիսէրին թէ, Պուլկարիա խաղաղասէր գաղափարներ միայն կը տածէ, և թէ չպիտի թողու իր այդ ընթացքը։

—Հունգարիոյ սահիկանութիւնը տեղեկացաւ թէ, սեղանի սպասներ պատրաստող կարէ պարուսակ մը ղողցուած է Ֆէրտինանտ իշխանին գոյքերէն։

ԴՈՆԻԱ-ԷՐԷՑԼԻ գիծին չրջակայ հողերը գնելու և այլ գործառնութեանց հսկելու համար կազմուած յանձնաժողովը շաբաթ օր պիտի մեկնի։ Յանձնաժողովին անդամներն են. Հանրօգուտ չինութեանց մասնագիտական խորհուրդէն՝ սպայակոյտի գնդապետ Խալիլ Զիյա պէյ, և երկաթուղիի քարտէրներէն Ֆէրիա, Բաչիա և Բայիֆ պէյերը։

ՊԱՐՏԵԻՆ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.—Լոնտոնէն կը գրեն թէ, Հանր. Պարտքի վարչութիւնը, Կայս. կառավարութենէն պատուաստուած է այնպիսի փոփոխութիւն մը ընել դրոշմի օրէնքին մէջ որ, թէ՝ հասոյթները և թէ պահեստի գումարը աւելնան, որով երաշխաւորուին միացեալ և վերակազմուած պարտքին վճարումները։ Այն ատեն C. սէրին պիտի վերածուի 40ին 41ի, փոխանակ 39½ի, ինչպէս խնդրած էին անգլիացի արժեթղթերը։

—Մ. Կամբոն Օպուանս և հրամանատար Պէրմէ, այսօր Բարիզ կը մեկնին։ Մ. Օպուանս մօտ առնուէն պիտի դառնայ հոս, Օսմ. Պանքայի նոր ընդհ. Տնօրէն Մ. Տեգեսի հետ։

ԱՒԱՋԱԿՆԵՐ.—Կայս. Շնորհ.—Սինոպի կառավարիչ Թէվֆիգ փաշա, անցած Յունվարին զինուորներու հետ կերդէ գիւղաքաղաքը գացած էր, ձերբակալելու համար Ալիճանօղլու Օսման, Գօճաքաղ Լօմէր, Հաւզալը Շաիպ նշանաւոր աւազակները և ընկերները՝ որոնք քանի մը տարիէ ի վեր կ'ասպատակէին այդ կողմերը։ Իմացուելով որ աւազակներէն մէկ մասը կիսէթ անուն տեղ գացած են, Օսմ. իշխանութիւնները հետապնդեցին և դերբուն տեղ մը գիշերուց աւազակները պաշարեցին։ Աւազակները զէնքի դիմեցին, զինուորներն ալ փոխանակեցին և ատրակատ Օսման սպանուեցաւ, իսկ միւսները ձիերի կոյտերէն ու գիշերուան մթութենէն օգտուելով փախան։ Կատարուած ընդհարումին ատեն Զէքերիա պէյ վիրաւորուեցաւ ու մնաւ։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով հրամայեց որ Զէքերիա պէյի կնոջ՝ 100, իսկ մօրը ու զաւկին 150ական ղրշ. ամսաթոշակ յատկացուի։ Նաև Իթթիխարի չքաղաքացի Հասան պէյի և Վրացիներու երեւելիներէն Սիւլէյման ու Հասան աղաներու, ինչպէս նաև Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Աղաքասէ աղայի՝ իրենց մատուցած բարեբաղձութիւններուն փոխարէն։

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէով, փամփչտարան մը և պէնքերու մթերանոց մը պիտի շինուին Ավլոնիայի մէջ։

—Մանասթիրի նոր կուսակալ Հաղիմ պէյ՝ իր պաշտօնատեղին ժամանեց և գործի ձեռնարկեց։

ՓՆԻՋ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ.—Քաֆէմանների և Տրապիզոնի նահանգներուն ելմտական և այլ գործառնութիւնները քննելու պաշտօն յանձնուեցաւ, ելմտական խորհուրդին անդամ Պետրի պէյի, որ քանի մը օրէն ճամբայ կ'ելլէ։

—Ելմտական խորհրդական Էդհէմ էֆ. Նոյն պաշտօնով Իզմիր ժամանեց։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ անօրէնութիւնը արտօնութիւն խնդրեց յարակից չէնք մը շինել թանգարանին, որպէս զի տեղի անձկութեան պատճառով սենեակներու մէջ պահուած հնութիւնները հոն ցուցադրուին։

ՊԱՏՐԱՍՏ ԴԵՂԵՐԸ.— Նկատելով որ Եւրոպայէ բերուած պատրաստ դեղերը երբեմն հակառողջիկ բաղադրութիւններ են, հրաման տրուեցաւ Զեռնհաս Պաշտօնարանին, քննել և տարբերուածել այդ կարգի դեղերը, վնասակարներուն վաճառումը արգիլելու համար։

ԱՐՔՈՒՆԻ ՆԱՒԱՐԱՆԻՆ հիւանդասոցը պիտի նորոգուի, և վիրաբուժական սրահն ալ պիտի կատարելագործուի։

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ. — Դրեցինք թէ, Կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրը, ցուցահանդէս մը պիտի բացուի Սըվալի մէջ։ 5 մաս պիտի ունենայ. Ա. Հանքային արտադրութիւններ, Բ. Ատաղձ և փայտեղէն, Գ. Ձգեստեղէն, Դ. Երկրագործական բերքեր, Ե. Երկրագործական կենդանիներ։

—Իզմիրի ցուցահանդէսին տեղը որոշուած ըլլալով, ծանուցուեցաւ Այտընի նահանգին, առաքումները ժամանակին կատարել։

ՀԻՒՍԱՐՆԵՐՈՒ երկու հեծելագունդերուն համար, դրոշակներ պատրաստուեցան և յանձնուեցան անոնց։

ՇԱԹ-ԷԼ-ԱՐԱՊի յորդումներուն դէմ թումբեր կանգնելու աշխատութեանց հսկելու համար, Բարիզի Օսմ. դեսպանատունէն յատկացուած ճարտարագէտ Պաղասա մեկնեցաւ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ նահակատունը, կ'ըսէ Լ. Հէրալտ, Պալսոյ կողմէն Ղալաթիա պիտի փոխադրուի, և պիտի կազմակերպուի միւս օտար նահակատուններու դրութեամբ։

ՀԵՌԵԼԱՆԻԻՐ.—Կայս Դ. զօրաբանակի հրամանատար Խայրէտտին փաշա, Սալոնիկի (Սելանիկ) նահակատան նըւէր տուաւ հեծելանիւ մը, նամակներ ցրուելու գործին մէջ գործածուելու համար։ Օսմ. գործառութեանց մէջ, կ'ըսէ Սեւրվեթ առաջին անգամ է որ հեծելանիւ կը գործածուի այսպէսով։

ՄԱԲՈՒՍՑԻՆ յանձնաժողովը փութով առաջ կը տանի իր գործունէութիւնները։ Դաւառները ղրկուելիք քննիչ պաշտօնեաներուն ընտրութեան ալ ձեռնարկուեցաւ։ Մաքսային վերահսկութեան Մէջթուպչի Շէվքէթ պէյ և քննիչ Հիլմի պէյ՝ Իզմիրի, Խաքէնտէրունի, Մէրսինի ու Պէրութի մաքսատանց գործառութիւնները պիտի քննեն։ իսկ մաքսային Խորհուրդին անդամ Բաղրեպ պէյ ու Պալսոյ մաքսատանց քննիչ Նուրի պէյ ալ՝ Սէլանիկի ու շրջականերուն։

—Յանձնաժողովը նկատի առաւ մաքսային Խորհրդին անդամ Շէվքէթ պէյի տեղեկագիրները՝ Պոլսոյ օտար ու ներքին ապրանքներու, մրգեղէններու և Սիրքէճիի մաքսատանց մասին։ Յանձնաժողովը որոշեց գործադրել տեղեկագիրներուն քանի մը կէտերը։

—Առաջի օր ալ քննուեցան Պալսոյ ու Ղալաթիոյ բոլոր մաքսատունները։

—Մաքսատան պաշտօնեաներէն ընդամէնը 50 հոգի հանգստեան պիտի կոչուին և ատոնց տեղ անթոշակ պաշտօնեաները պաշտօնի պիտի կոչուին։ Անկարող պահապաններ ալ սկսած են հանգստի կոչուիլ։

ՌՈՒՍԻԼ ԸՆՏԱՆԻՔԸ.—Ռուսիլտի Սելանիկ այցելելուն առթիւ կ'ըսուի թէ, Սելանիկի մէջ ալ շատ աղքատ Ռուսիլտ ընտանիք մը կայ, որուն այրերը բեռնակրութիւն ընելով կ'ապրին։ Անոնց ծագումը յայտնի չէ։ Ատոնց մեծ հայրը կը պատմէ եղեր թէ, Ռուսիլտ ընտանիքին կը վերաբերի և թէ անոնցմէ բաժնուած է արեւելքի մէջ հաստատուելու համար։ Այդ անձը կորսնցուցեր է ամբողջ հարստութիւնը, որով իր ընտանիքը հիմա աղքատ, սակայն քաջառողջ անձերէ կը բաղկանայ։

—Պ. տը Ռուսիլտ 5000 ֆր. նուիրած է Սելանիկի աղքատ Հրեաներուն։ Այդ առթիւ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, ճշմարտապէս աղքատներուն տալու համար տղորմութիւնը։ Պ. Ռուսիլտ, իր այցելած տեղերուն մէջ, կարեւոր նուիրատուութիւններ ըրած է հրեայ կրօնական հաստատութեանց։ 400 անգլ. ոսկի նուիրեց Թալմուտ Թորա հրէական սինագոկին շինութիւնները աւարտելու համար։

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ. — Գերման դեսպանատունը արտօնութիւն խնդրեց Բ. Դուռնէն, Գատրգիւղի Օսման Աղա թաղը գերման վարժարան մը կառուցանել՝ հոն բնակող Գերմաններու և Անատոլուի երկաթուղիին պաշտօնեաներուն տղոց համար։ Այդ վարժարանը ճիւղը պիտի ըլլայ Բերայի գերման վարժարանին։

ՄԱՀՍՈՒՄԷԻ չղջենաւերուն նորոգութեանց հսկելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

—Նոյն վարչութեան հաշիւները քննող յանձնաժողովը իր գործը աւարտելու մօտ է։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը արմատքներու փոխադրութեանց գիները զեղչած է և նոր սակացոյց մը պիտի հրատարակէ որ Կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրէն սկսեալ պիտի գործադրուի։

(Թուրք թերթեր)

ՄԱՆՐՈՒԲ ԴՐԱՄ.— Կայս. Իրատէով և Նախարարաց Խորհուրդին որոշումով, Օսմ. Պանքային մէջ, ի հաշիւ երմսական գանձին պահուած 7500 ոսկինոց վեցնոցները (ալթըլըգ) արքունի Փողերանոցին մէջ մէճիտիէի և մէկ ու երկու ղրուշնոցներու պիտի վերածուին։

ՐՕԼԵՐԱՆ.—Պէյրութի առողջապահական մարմնին վրայ 10 նոր բժիշկներ ևս աւելցան, քօլէրային դէմ մաքառելու համար։ Հականեխիչ մեքենաներ պիտի զրկուին հոն։

—Բչ. օր Սիւր. Տրիպոլսոյ մէջ 9 դէպք և 15 մահ։ Հալէպի կը հեռագրուին թէ, Պիրէճիքի մէջ ալ քօլերա ծագած է. ամսոյս 3ին 4 դէպք և 3 մահ, 4ին 1 դէպք և 1 մահ պատահած են։ Իթլիպի գաւառակին զանազան կողմերն ալ օրական 3—4 դէպք և 3—4 մահ կը պատահին։

ՕՍՄ. ԿԱՅԱԿԵՐԴԱԿ ՉԱՒԵՇՏԱԼՈՒՄԸ

Այս գիշեր Գատրգիւղ Մէօհիւրարի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ

ԵՓԵՔ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐԸ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶԵՂՆՈՒՄ.—Զաթալճայի անտառներու պաշտօնեայ Ահմէտ Թահիր էֆ., 318 տարուն անտառի հասոյթներէն 5160 ղրշ. իւրացուցած ըլլալով պաշտօնանկ եղաւ։

—Իզմիրի անտառներուն պաշտօնեայ Հասան Թահսին էֆ. զեղծումներ գործած ըլլալով, պաշտօնանկ եղաւ։ Որոշուեցաւ որ թէ ինք և թէ երաշխաւորը դատի քաշուելով Պետական գանձին վնասին կրկինը հատուցանեն։

—Պուլկար Տաղը Մատէնիի (Գոնիա) հաշուակալ Սալիհ էֆ. պաշտօնէ դադրեցուցուեցաւ և իր ընթացքին մասին քննութիւններ պիտի կատարուին։ Ս. քարտուղար Բերսբէ էֆ. նոյն պաշտօնը պիտի վարէ փոխանորդաբար։

—Նիքոպոլի դաւառակին գայմագամ Մարկոֆ էֆ., թաղապետական տեսչուհի եղած ատեն դրամ իւրացուցած ըլլալով, դատաստանի ենթարկուեցաւ։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Քըրլանկրն անուն Օսմ. առագաստանաւ մը, Աբչէ Շէհիրի առջեւ խարսած էր։ Նախընթաց օր յանկարծական փոթորիկէ մը անոր շղթաները խզուեցան և նաւը գնաց ինկաւ Էֆթան Աղզրի եզերքը, ծանրապէս վնասուելով։ 11 նաւաղները ազատուեցան։

—Եվզոն անուն մեծ առագաստանաւ մըն ալ Ակրոյի 18 մղոն բացերը ընկղմած է։ Նաւաղները ազատած են։ Նիւթական վնասները 200,000 ղրշ. կը նկատուին։

—Բրհնս Ժորժ հելլենական առագաստանաւը, որ Ֆուչյէն Պաֆոմ կ'երթար ալ բեռցած, Սեւ Ծովի ռուսական եղերքին վրայ ընկղմած է։ Նաւաղները ազատուած են։ Այս նաւը հելլենական ամենէն մեծ առագաստաւորն էր։

ՀՐԴԵՀ.—Սարբեար, Եէնի Մանէ, մանիֆաթուրաճի Օնիկ աղայի տունէն առջի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ, սակայն չուտով մարեցին։

—Կիր. գիշեր, Պալըքէսէրի Գէլէպիյէ խանին տակէն հրդեհ ծագելով, 12 խանութ և նոյն խանը այրած են։ Հրդեհը առաջ եկած է, երկաթագործ Սարգիսի խանութէն քովի խանութին տակերեներն վրայ կայծեր ցատկելէն։

ՀԻՆԴ Դ.ի ՀԱՄԱՐ.—Էսքիշէհիր-Գաբուի կողմը, Վառնացի տարիքի Իպրահիմ իր քեռայրէն՝ սրճաթար Իպրահիմէն 5 ղրշ. առնելիք ունէր։ առջի օրը ճամբան անոր հանդիպելով, առնելիքը պահանջեց։ Ասկէ ծագում առած կռուին մէջ, տարիքի Իպրահիմ իր քեռայրը դաշոյնով ձախ անութին տակէն ծանրապէս վիրաւորեց։ Վիրաւորը մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

20 Օգոստոս 1903

Ֆրանս. 3% 3% Français)	97 50
Բէյժի (Tab. Turcs)	392 —
Թօնսօլիտ (R. Turque D.)	32 02
Երկաթուղի (Lots Turcs)	127 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	584 —
Թրանսվալ (Transvaal)	108 —

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԵԼԱՆԻԿ, Յ. Ա. Լ.Ֆ.—Տ. Վարդան քնչ.ի հասցէն է.— Բիւնկեան, Զիմմառա։

ԻԶՄԻՐ, Ս. Ե. Լ.Ֆ.—Ձեր ակնարկած բժիշկը, Տքթ. Էմէրեան, հոս կը գտնուի։

ԻԶՄԻՐ. ՄԵԾ. ԼԵՒՈՆ Լ.Ֆ. ՉԻԼԻՆԳԻՐԵԱՆ.— Կարդացինք Մելքիսեդեկ Եպսկի մասին ձեր «Ցիլատակներ» և բաւական խնդացինք։ Ցայն չենք հրատարակեր, որովհետեւ մեզի համար անյարմար կը տեսնենք ո և է մեռած անձի թերութիւնները ի վեր հանել, մանաւանդ երբ խնդիրը կենսագրութեան մը կամ ուսումնասիրութեան մը շուրջ չէ որ կը դառնայ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 20 Օգոստ.— Հեռագրական գործակալութեան տեսչին Մ. Ժօրժ Ֆուրնիէ մեռաւ, չդիմանալով իր կնոջ մահուանը պատճառած ցաւին։

ՀՌՈՄ.—Կառավարութեան ելմտական տարեկան Ցուլիս ամսոյ հասոյթը 1 միլիոն ոսկի աւելի եղած է նախորդ տարիէն, առանց հաշուելու կալուածական տուրքերը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱՒԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ԲՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	34.22½
Ամէնէն բարձր գինը	34.25
» վար գինը	34.20½

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	124.
Երէկուան բարձր գինը	124.¾
» վար »	123.⅞
Բրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն	266.

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 115

Վայրենիներուն նայպեսը

Վ. Է. Պ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

67.

Տօն Ռամօնի նամբորդութեան վախանը

Տօն Ռամօն հաւաչ մը արձակեց իր ձիէն զատուած ըլլալուն համար։

—Ինծի հետեւէ, բաւ երկրորդ Թօքին։

—Հը՛մ, հարցուց Տօն Ռամոն, ուր կ'երթանք այսպէս։

—Թօքին և ապիսակամարիներուն Մեծ Արձիւն քով։

—Վա՛յ, կամայ կամայ դրծը կ'սկսի տարբեր հանգամանք մը առնել, կարծեմ թէ չը պիտի կրնամ մէջէն ելնել։

Պատերազմիները Ռամոնին ընկերակցութեամբ գացին բլուրին դէպ ի վարի ծայրը։

Քառորդ ժամէ մը ետքը, հասան վրանը։

Պիսիթամէնթէ զօրավարը և Անթիհաուէլ կը պատէին իրարու հետ խօսելով։

—Ի՞նչ է այս, հարցուց զեթավարը։

—Բանտարկեալ մը, պատասխանեց երկրորդ Թօքին անոր դիմակը վար առնելով։

—Բայց, յարեց զօրավարը որ ճանչցաւ զանիս այս մարդը իմ պատուաւոր Տօն Ռամոնն է, ի՞նչ երջանիկ դէպք հոս եկած է արդեօք։

—Երջանիկ դէպք արդարեւ, որովհետեւ ձեզի կը հանդիպիմ, զօրավար, պատասխանեց, Ռամոն ակամայ ժպիտով մը, սակայն մը խստավաշիշ թէ չէի կարծեր ձեզ գտնել։

—Ի՞նչպէս, քիչ մը զոնէ չուզիկիք փնտռել ինծի։ յարեց զօրավարը ջաղրական ժպիտով։

—Ասուած գիտէ որ երբեք ձեզի հանդիպելու երջանկութիւնը ունենալ չէի կարծեր։

—Վա՛յ էն, ո՞ւր կ'երթայիք ասանկ։

—Տգնս կը վերադառնայի։

Զօրավարը և Անթիհաուէլ քանի մը խօսքեր փոխանակեցին։

—Մեզի հետ կուգա՞ Տօն Ռամոն յարեց զօրավար, Թօքին կը փափաքի ձեզի հետ բանակցիլ։

Այս հրաւէրը օրինական հրաւէր մըն էր։ Տօն Ռամոն ընդունեց։

—Հաճոյքով, ըսաւ։ Եւ հետեւեցաւ երկու մարդոցը դէպ ի այն վրանը, ուր կը դանուէին Լէնտա և Տօնա Ռօզարիօ։

Պատերազմիները որոնք Ռամոնը բերած էին, դուրսը մնացին, պատրաստ գալիք հրամանները գործադրելու։

—Կ'ըսէիք թէ ձեր տունը կ'երթայիք, չէ՞, յարեց զօրավարը։

—Այո։

—Շատ լաւ։ Գաղա Սպի՛ել կ'երթայիք։

—Աւա՜ղ, այո։

—Ինչո՞ւ այս հառաչանքը, ոչինչ կրնայ կարծեմ ձեր ճամբորդութիւնը արգիլել։

—Կը կարծէ՞ք, յարեց Ռամոն։

—Ասկիա ձեզմէ մինակ կախում ունի։

—Ինչպէս։

—Հաղորդեցէք Թօքին այն պատուէրը զոր ստացաք Տօն Թատէօ որ Լէօնէն, Բենսէբսիոնի մէջ Ֆուէնթէս զօրավարին յանձնելու համար։

—Ի՞նչ պատուէրի վրայ կը խօսիք, զօրավար։

—Ձեր ունեցած պատուէրը։

—Իմ

—Այո, ձեզ։

—Կը սխալիք, զօրավար ես ոչ է պաշտօն մը չունիմ Ֆուէնթէս զօրավարին հաղորդելիք։

—Կը կարծէ՞ք։

—Ապահով եմ։

—Սակայն Թօքին հակառակը կը պնդէ, ասոր ի՞նչ կ'ըսէք։

—Այս մարդը կը ստէ, նամակ մը ունենալու է քովը, լաւ Անթիհաուէլ։

—Դիւրին է ապահովել, բաւ պատրաստեմ զօրավարը։ Բարեկա՛մ, հանձնեցէք սպիել այս մարդը որպէս զի իր ստանձնած պաշտօնը կատարէ։

Ռամոն գողդողաց։

—Դիտել պիտի տամ ձեզ, չարաբնակց զօրավարը, թէ չարաչար չի պիտի նեղնիք ձեզի։

—Բայց կ'ապահովցնեմ թէ ոչ է հրամանդ չունիմ։

—Շիտակ ըսէք։

—Ա՜հ, միտքս կուգայ կամաց կամաց թէ նամակ մը պիտի ունենամ քովս։

—Կը տեսնէ՞ք։

—Բայց չեմ գիտեր թէ ի՞նչ գրուած է,

—Որուն հասցէին է։

—Ֆուէնթէս զօրավարին։

—Տեսա՞ք։

—Բայց եթէ այս թուղթը ձեզի տամ, ազատ պիտի ըլլա՞մ, յարեց վարանումով։

—Ահ, խնդիրը փոխուած է հիմա։ Եթէ առաջուընէ այսքան դժուարութիւններ չի հանէիք, թերեւս խնդիրը .....

—Սակայն

—Ինչ որ է, տուէք տեսնենք։

—Ահա, յարեց Ռամոն իր կուրծքէն քաշել հանելով զայն։

Զօրավարը առաւ թուղթը, կարդաց, յետոյ Անթիհաուէլը մէկ կողմ քաշելով, խօսեցան քանի մը վայրկեան ցած ձայնով։

Վերջապէս զօրավարը եկաւ Ռամոնին քով, յանքերը պատած էին և դէմքը խիստ մէկու մը երեւոյթը առած էր։

Տօն Ռամոն վախցաւ առանց դիտնալու պատճառը։

—Թշուառական, ըսաւ զօրավարը, այսպէս պիտի վարուիք ինծի հետ այսքան բարեկամութիւններէ և վրաստութիւնէ ետք։

(Շարունակելի)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Վ.ԱՐԺԱՐԱՆ, ԻՍՊԿԻԹՈՒՄ

Ամերիկեան Վարժարանի յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի 1903 Սեպտ. 15ին (Ն. Տ.)։

Դիշերօթիկներու տարեթոշակն է 35 օսմ. ոսկի Ուսումնարանին չորս դասընթացքներուն համար, իսկ 30՝ նախակրթարանին համար։

Տնօրէնութիւնը ջանք չէ խնայած վարժարանը ամէն առաւելութիւններով օժտելու։ Լաւագոյն դրութիւնով և մեծ յաջողակութիւնով կ'ուսուցանի Հայերէն, Թրքերէն, Անգլերէն, Գերմաներէն և դասական լեզուները, ինչպէս նաև բնական գիտութիւններ։

Հմուտ և վարժ հիւանդապահուհիի մը աչալուրջ հսկողութիւնը կը վայելեն աշակերտուհիները եւ կ'ապրին խաղաղ ու բարեկարգ մթնոլորտի մը մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնուհի Տ. Փէթրիկի։ 20—5

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ՀԱՆԵՐԱՆՈՅՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԴԱՂԴԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԷՋԱՅԻՆ ԱՒՏԵՐՈՒ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութիւն վրայ Միսք փողոց թիւ 4, ԱՄԷՆ ՕՐ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150 030 616 ՖՐԱՆԿ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Դեռմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆԿ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցեղասպանութիւն, և այլն։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական հետազօտութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ ալոց ու որբերու համար օժիտ մը, չաբաթական փոքր վճարումներով. — (մինչեւ պայմանագրի կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒՇԵՆԻՒ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհս ամէն կողմը և արտաքոյ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար չաբաթական փոքր վճարումով մը, տարեկան Մէկ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'բռնէ 52 ֆրանք) այսպէսով տարողի կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԲԱ Ի Պոլիս.= ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԴԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԲԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԴԱԼՃԱՃԵԱՆ

Պոլիս Դարբրնոցոլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐ

Իրաւագիտական Վարժարանի առաջին կարգի շրջանաւարտներէն Ապիսլ Բահիմ ոչ և Համբարձումէֆ. Շահինեան իրենց դրասենեակը հաստատած են Պոլիս Սուլթան Համամ Թէրազդը խան թիւ 19 դրասենեակը, ուր՝ կ'ընդունին թէ՛ Պոլսէ և թէ դաւառներէ եկած Շէրիի, Հուգուզի, ձէզայի և առեւտրական գործոց վերաբերեալ ամէն կարգի դասեր։ 6—1

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Դումգապու 27 եւ Պալի-Փաշա 50

ՃԻՎԱՆ ԷՖ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ՝ իր երկար փորձառութեամբը արդէն յաջողուն ծանօթ ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ մը է, և թէ վերջերս Եգիպտոս և Եւրոպա այցելած ու արհեստին ինչ ինչ կէտերը ուսումնասիրած ըլլալով, իր վերոյիշեալ խանութներն և գործատուներ արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կանոնաւորած է, այնպէս որ կարելի պիտի ըլլայ գտնել հոն հարաւեցոց, անուան ասնամբութեանց և եւրոպական ամէն պէտք ունեցող և եւրոպական ամէն պէտք ունեցող չոքարներ, անուշեղէններ և ըմպելիներ, բոթիլորոնի վերաբերեալ խմորեղէններ ու ֆնդան։

Թէ ի Պոլիս և թէ դաւառս յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն նշոյժութեամբ և փութով ու 0/0 30 զոհացուցիչ զեղչով։

Ուրիշ տուած է նաև զարդարուն անդուսէ ֆանդէզի տարիներու և թղթերու մեծ մեկնք մը։

Ա. Զ. Դ.

Ղալաթիա, Թօփճիլարճատու Նօրօ Օթեանի Տնօրէնութիւնք պատիւ ունի ազդարարել որ տանուլեց տարիէ ի վեր կը շարունակէ։

Ա. Դարձ գտնելու համար թուրքերէն գաւառներէ և օտար երկիրներէ կ'Գալիս եկող արհեստաւոր, գործաւոր և ապառաւոր գաւակարդի ճամբորդները պատսպարել, իրենց վիճակին հոգեմտաս, տնական կամ անկողին տալով, և կերակուրնին հոգալով։

Բ. Օր առաջ տեղեկանալու համար ամէն կարելի դիւրութիւն հայթայթելով։

Գ. Անյաջողութեան պատճառաւ Թուրքիոյ ուրիշ քաղաքները փոխադրուիլ փափաքողներուն օգտակար է կարեւոր տեղեկութիւններ տալ, և ճամբորդութիւններն կամ յետադարձին դիւրացնել։

Այս ամէնը, օթեանի պարզ վարձքով մը, ամիսը 90 դրշ. օրը 5 դրշ։

Վարձակալ-Տնօրէն

24—20 Տ. ԼՈՒԹՅԱՆԱՆ

Տեր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՍԷՐԵԱՆ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

Եւ

ՄԱՐՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հրաշալի մոմերով զարդարել ձեր տունը, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ վճառատունը, որ բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը պատրաստեն նաև մեծ խնամով վերջին դորձեւութեամբ հաղարաւոր մոմեր՝ անդրեղի ոճան գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կիրառման, քողք, քողքի մնուշկ, զարդարանքներով, ծաղիկ, փեսաւոր, եւն. եւն. եւն.։

Փափաքողք, հարսերի ցէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Չամիչեանի հարսանեկան մոմերու հոն վաճառատունը, ուրեմն միայն ձեր հաճոյքը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԱՍ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Թամաթբօ խանի տակ, թիւ 86

ՉՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ՍՈՐՎԵՑԷՔ

ԳՈՒՄԱՏՈՒՆ ԿԱՇ-ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ՅԱԿՈԲ Ց, ՎԱՐԵՍԷՍԷՋԵԱՆ

ԻԶՄԻՐ, Հայոց քաղ, Թիւ 67

Ճարտարուեստ կերպիւ կը շինուին ամէն տեսակ կահարարներն կը յորինուին լուսանկարչական ամէն կերպ գործիներ ու կը ծախուին անոնց վերաբերեալ ամէն տեսակ պէտքեր։

Նոր դուրսէն մէկը լուսանկարչութեան գործի մը գալու ուզէ 1¼ մէթրէտ դրկելով մեր հասցէին պիտի ունենայ լուսանկարչութեան լաւ մեքենայ (Détective) մը (6½×9), իսկ եթէ արդեն ունի բոլորովին անտեղեակ է ամէն գաղանիքները բացատրող տետր մը և իրենց վերաբերեալ գործիները ու պէտքերը պիտի ընդունի մեքենային հետ 2½ մէթրով։

ՏՕՔԹ. ԲԷԲՕ ԱԲՃԻՕԹԷ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻԱՆԴԻՊԵԱՆՑ

որ վերջերս Եւրոպա գացած էր վերադարձած ըլլալով ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն ետքը, Բերա, Զ. Թաղապետական պաշտօնարանին դէմը, Թաղրիսեան փողոց, թիւ 20 տունը։ 3—3

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԵՒ ԸՆԿ.

ПРАВДВІН МАРКА ОРЕЛЪ ОРИГИНАЛЬНІЙ ОРЕЛЪ. МОНОПОЛЪ

պատիւ ունին ծանուցանել իրենց յարգոյ յաճախորդաց թէ, վաճառատան բազմազան պէտքերու վրայ այս տարի աւելցուցած են նաև առանձնակարգ լաստիկ կալոշներու ճոխ մարերը մը, վերը ցուցուած մատեանով, որ տեսակի աղուութեան, տոկունութեան և ամրութեան տեսակէտով անմրցելի է։

Կը ծախուի միմիայն մեծաքանակ, այլ՝ մանրակով։

Գաւառներէն՝ պատմանները և գիներու մասին տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել նամակով իրենց հասցէին

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մարբուճնըլար, թիւ 4—6

ՊԱՒԳԱՆ

ՍՕՖԵՍՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԾԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻԹՅԱՔ, ԹԷՄԻՆԱՔ ՖՐ. 7500000

1899աւ մէրի իւլ իմրա եօմիւր սիկուրթաս պէտէլի ֆրդ. 19,534,276

» » եանկը » » » 460,267,203

» » բրիմի » » 1,433,965

Էյ՛դ ի՛ւլբիւ վէ չօճուգլար իչիւն մինիմէտիր չէրտիր իւլէ սիկուրթա ազատ իտէր։

Եանկը թուլը հէր ձէվի պիտի վէ էնէա իւլգերիւնէ սիկուրթա ազատ իտէր։

Նէտիլսի թաղրիրնա թուլը մաղ եվրդդէ նազարիւէ վէ վարօր սիկուրթաները գազանչ իտէր։

Հիսսէսարանաս՝ 1896աւ 18½%, 1897աւ 18%, 1898աւ 18%, 1899աւ 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմէկ ամր։

Ներքէթին Պանքէրլէրը (Տէրեսանէթ Գրէֆի Լիօնէ, Լօնդրա Անկլօ Աւսթրիան Պանք, Սոֆեսա Պանք Նասիոնալ Պուլկար, Թարալար իչիւն միւսանիթ վէ միւթէվէր քէֆալէթի ամէնթլէր արանըլըյոր

ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Թէրթարբուն խան, Պանք Օթթոման գարշուսունա

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Դարբրնը-Օղլու խանի Էմ Տիգրանեան խան

Ծանօթ Տպարան, յարգոյ հասարակութիւնէն վայելած հաճակրանքէն քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորանոր մեքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնել։

ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանս մէջ կը պատրաստուին, նամակագիր խներ, պարտամուրհակներ, փոխանակագիրներ, չէքեր, հարանեկան գաւթեր, հրաւիրագիրներ, ազդեր, գրքոյկներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մանազդ» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագիրս 10 դրուշ, 100 այցեքարթ 5 դրուշ

100 դրշ.ի ապսպրանք ընողին մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ա. ՍԸՎԱՃԵԱՆ

ՓՈԽԱԳՐՈՒԱԾ Է

Բերա, Մեծ Փողոց, Աղա Համի, Լիւքենպուրկ Դանֆէի հով, թիւ 124

ԱԿՌԱՅԻ ԵՒ ԼԻՆԵՏԻ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները կը դարմանէ։ Փքուած ակռաները անվիշապէս և առանց ցաւի կը հանէ և ի հարկին հաստատապէս կը լեցնէ։

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ գրուիլասար օսկիի, քառչուի և փլաթինի վրայ ձաղանար և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը շինէ, բնականին յար և նման անմրցելի առաւելութիւնքով օժտուած։

Վերջապէս բերանի և ակռայի վերաբերեալ ամէն կասարկայ գործեան կարելի է գտնել Ա. Սվաճեանի գրասենեակն մէջ։

ԳԻՆԵՐԸ ԵՒՍՏ ԳԻՐԵԱՒՈՐ.ՏՅՈՒ.Ի

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2էն 10 (ք. բ.)։

ՆՈՐ ԶԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԱԼԱՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Նշանիկ Մէնէյեան պարտաւոր է ԳՕՂԲՕՅԹԱՎ փոխադրելի ամէն տեսակ յանձնարարութիւն անմիջապէս գործադրել ամենանպաստաւոր և ապահով պայմաններով։

Ապսպրանքի փոխարէնը կանխիկ պէտք է զրկուած ըլլայ ՄԱՆՏԱՔՈՅՆՈՎ և կամ աղ միջոցով մը. փոխարէնը ներքին կեղծ յանձնարարութիւնները անպատասխան կը մնան։

Առանց փոխարէն 100էն վար եղած գումարներու համար 10 %, և վերեւ եղած գումարներու համար ալ 5 % յանձնառուողէն կ'առնուի։

Դիմել առ ԵՂՆԻԿ ՄԷՆԷՆԵԱՆ Գրիչիաք եէնի խան, Զարմարիոյ 30—21 Կ. Պոլիս։

ԳՐԱՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԱԿ

Մ. Ն. ՏԷՕԳՄԷՆՃԵԱՆ

Դեղագիր ՏէՕգմէնճեան Միհրան էֆէնտին գրավարժութեան տեսարը գոնոյ գրավարժութեան տեսարը ըլլալով, այս անգամ Ա. Բ. և Գ. տեսարներուն մէջ փոփոխութիւններ ալ ընելով հրատարակեցած է և փոխանակ 20 փարայի 10 փարայի կը ծախուի։

Կեդրոնատեղին է Միսիրլի Սէրայի 15 էֆ.ի տարարանը Սուլթան Համամ շատ գնողներու համար զոնացուցիչ զեղչ։

Մեր Սիվրիհիսարի գործակալ Մեծ. Տիար Գէորգ էֆ. Զէքիրեանը որուն դիմելով կարելի է բանակցիլ դարձուիլ։